

УДК 378:147

ДИДАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПОДКАСТУ ЯК ЗАСОБУ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УНІВЕРСИТЕТІ

Моргунова С.О., к. пед. н.,

старший викладач кафедри іноземних мов

Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова

У статті розглядаються питання використання подкастів у навчанні іноземної мови студентів закладів вищої освіти. Автором надається визначення поняття «подкаст», досліджуються дидактичні можливості та методичні функції подкастів у навчанні іноземної мови. Пропонуються шляхи розвитку вмінь говоріння та аудіювання студентів на базі використання подкастів у процесі вивчення іноземної мови.

Ключові слова: подкаст, навчання іноземної мови, аудіативні вміння, вміння говоріння.

В статье рассматриваются вопросы использования подкастов в обучении иностранному языку студентов высших учебных заведений. Авторомдается определение понятия «подкаст», исследуются дидактические возможности и методические функции подкастов в обучении иностранному языку. Предлагаются пути развития умений говорения и аудирования студентов на базе использования подкастов в процессе изучения иностранного языка.

Ключевые слова: подкаст, обучение иностранному языку, аудитивные умения, умения говорения.

Morhunova S.O. DIDACTIC POTENTIAL OF THE PODCAST AS A MEANS OF THE INTENSIFICATION OF FOREIGN LANGUAGE TEACHING AT THE UNIVERSITY

The article analyzes the issues of using podcasts in teaching foreign language to students of higher educational institutions. The author gives the definition of the concept of “podcast”. Various scientific approaches to the characterization of podcasting technology are considered. The didactic possibilities and methodological functions of podcasts in teaching a foreign language are investigated. The didactic potential of podcasting in the teaching of a foreign language includes the possibility of placing, listening or watching audio or video files on the podcast service, discussing the content of the podcast in the microblogging; promotes the development of students' cognitive abilities, learning skills in collaboration with the teacher and independent learning activities. The use of training podcasts in teaching foreign language allows us to solve a number of methodological tasks, such as expanding and enriching a lexical dictionary, developing and improving grammatical skills of students, developing speaking and writing skills. The author identifies a number of conditions that must be observed when applying this technology in the educational process: the video material must correspond to the level of students' knowledge, be consistent with the educational theme; it is necessary to clearly distinguish the main thing, to feel a measure in the use of visualization; the process of watching videopodcasts should be organized in such a way that all students have the opportunity to clearly see / hear the material; teacher's comments during the demonstration video should be thought out and justified. Based on personal experience of using podcasts in teaching English to students, the author suggests ways to develop speaking and listening skills of students based on the use of podcasts in the process of learning a foreign language.

Key words: podcast, foreign language teaching, audition skills, speaking skills.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку педагогічної науки взагалі й методики викладання іноземної мови зокрема висуває на перший план проблему вдосконалення методів і форм навчання, спрямованих на вирішення завдань модернізації освіти, підвищення якості й ефективності іншомовної професійної підготовки. Якщо раніше в навчанні іноземних мов на першому плані було формування в студентів міцних систематизованих знань, то сьогодні основною метою освіти є формування здатності до активної самостійної діяльності. Стрімкий розвиток Інтернет-ресурсів уможливлює заличення до освітнього процесу унікального та різноманітного контенту, що відкриває нові перспективи для вивчення

іноземної мови. Нині пріоритет у навчанні іноземних мов надається комунікативності, автентичності спілкування, вивченю мови в культурному контексті, автономності та інтерактивності навчання, використанню інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі, що не тільки сприяє формуванню навичок говоріння, читання, аудіювання та письмового мовлення, але й стає основним засобом розвитку самостійної пізнавальної діяльності студентів. Одним із таких засобів, що оптимізують процес вивчення іноземної мови, є подкаст.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти використання інформаційних технологій у процесі викладання іноземної мови розглядалися у працях Е. Азі-

мова, М. Акопової, М. Бовтенко, І. Грітченко, О. Дмитрієвої, О. Крюкової, Є. Полат, І. Роберъ, М. Роджерса, П. Сисоєва, Н. Тализіної та інших учених. Дослідники сходяться у думці, що інформаційні технології, безумовно, значно інтенсифікують процес навчання як у методичному, так і в презентаційному аспектах. Питання можливості впровадження технології подкастингу в навчання іноземної мови були досліджені вітчизняними (Ж. Аникіно, О. Бецько, О. Балтіна, Л. Глушок І. Грітченко, С. Данилюк, І. Дробіт, Т. Шиян та інші) і зарубіжними (R. Edirsingha, A. Fox, W. Fryer, S. Heilesen, R. Kay, T. Robb, G. Salmon, G. Stanley та інші) науковцями.

Аналіз теоретичних розвідок і практичного досвіду викладання іноземної мови дає змогу стверджувати, що, незважаючи на пильну увагу педагогів, проблема залучення Інтернет-ресурсів, зокрема подкастингу, в процесі формування іншомовної компетентності фахівців залишається ще не досягнута вивченою.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження дидактичного потенціалу подкасту як засобу інтенсифікації навчання іноземної мови студентів закладів вищої освіти та розгляд основних етапів роботи з цим соціальним сервісом.

Виклад основного матеріалу дослідження. У наукових публікаціях, присвячених дослідженню технології подкастингу, цей термін розглядається переважно як спосіб поширення аудіо- чи відеоінформації в Інтернеті. Оксфордський словник англійської мови визначає подкаст ("podcast") як «аудіо- чи відеофайл, що розповсюджується в мережі Інтернет для прослуховування на комп'ютері чи мобільному пристрой, і який є доступним для прослуховування в будь-який зручний для користувача час» [6]. Саме слово «подкаст» (podcast) походить від таких слів: "iPod" і "broadcast" (транслювати, передавати).

Перегляд, зберігання та поширення подкастів здійснюється за допомогою сервісів, що використовують інформаційні технології Веб 2.0 і Веб 3.0, які дають змогу користувачам створювати та поширювати власний контент у всесвітній мережі. Використовуючи сервіс подкастів, користувач може переглянути або прослухати обраний ним подкаст онлайн, завантажити на свій мобільний пристрій чи комп'ютер (якщо передбачена така можливість).

Усі подкасти можна розподілити на три групи: аудіоподкасти, що надають інформацію у вигляді аудіофайлу у форматі MP3; відеоподкасти, у яких інформація подається як відеофайл; скрінкасти, що презентують інформацію у вигляді відеофайлу, в

якому за допомогою спеціальної програми на відеозапис накладається аудіодоріжка з коментарями.

П. Сисоєв і М. Євстігнеєв підкреслюють широкі перспективи використання подкастів під час навчання іноземної мови, враховуючи до них розширення меж навчального середовища (аудиторний і по-зааудиторний час); можливість вирішення проблеми міжкультурного спілкування та взаємодії завдяки поширенню та обміну файлами-подкастами в мережі Інтернет; зниження рівня психологічних труднощів і подолання мовного бар'єру; наявність додаткової мовної практики тощо [4, с. 38].

Серед характеристик технології подкастингу деякі науковці (Т. Сапух, П. Сисоєв, П. Соломатіна та інші) виділяють такі, як актуальність, тобто можливість для користувачів підписатися на отримання подкастів і регулярно поповнювати свій архів новими матеріалами з Інтернету; автентичність представленого матеріалу, що робить процес вивчення іноземної мови більш умотивованим та ефективним; медіакомпетентність, тобто формування базових умінь і навичок роботи з комп'ютерними платформами та сервісами; багатофункціональність, що виявляється у можливості розвивати декілька видів мовленнєвої діяльності: читання, говоріння, аудіювання, письмо, підвищувати соціокультурну компетенцію, отримуючи інформацію про культуру мови, що вивчається; багатоканальне сприймання, що базується на одночасному сприйманні зорової та слухової інформації; інтерактивність, тобто діалоговий режим роботи користувача з мобільним пристроєм, за яким він має змогу самостійно обирати інформацію, швидкість і послідовність її передачі; мобільність, розширення навчального середовища, що забезпечує можливість звернення до матеріалів подкаста в будь-який час і за межами навчального закладу, а також дає змогу обрати режим навчання відповідно до індивідуальних особливостей сприймання інформації; стійка мотивація, що формується внаслідок задоволення пізнавальних мотивів під час вивчення іноземної мови; автономність, яка дає змогу користувачу діяти відповідно до власних потреб у навченні, темпів навчання та рівня навченості; продуктивність, що є сильним імпульсом для навчання іноземної мови в аспекті діяльнісного підходу, тому що, створюючи та публікуючи у мережі власні аудіо- чи відеоматеріали, студенти працюють із перспективною інформацією технологією у реальній ситуації.

Усі наведені характеристики дають можливість говорити про подкаст як про

дидактичний засіб навчання іноземної мови. Дидактичний потенціал подкастингу у викладанні іноземної мови дуже широкий. Подкаст передбачає можливість розміщення, прослуховування або перегляду аудіо- чи відеофайлів на сервісі подкастів; дає змогу обговорення змісту подкасту в мікроблогі; сприяє розвитку пізнавальних здібностей студентів, умінь навчання у співпраці й самостійної навчальної діяльності. Наприклад, А. Соломатіна, аналізуючи методичні можливості сервісу подкастів під час навчання іноземної мови, зазначає, що розвитку навичок говоріння сприяє запис студентами навчальних подкастів іноземною мовою; вміння аудіювання підвищуються завдяки прослуховуванню/перегляду подкастів одногрупників; навички письма та читання покращуються в процесі мережевого обговорення навчальних подкастів у зоні мікроблогу або веб-форуму й індивідуальної роботи студентів під час обговорення подкастів [3, с. 35].

Використання навчальних подкастів дає змогу вирішити низку методичних завдань, таких як розширення та збагачення лексичного словника, формування та вдосконалення граматичних навичок студентів, розвиток умінь говоріння та писемного мовлення. Наприклад, за допомогою навчальних подкастів можна розвивати вміння говоріння шляхом створення повідомлень, що містять найбільш важливу інформацію за темою; стислої передачі змісту отриманої інформації; складання розповіді про себе, своє оточення, свої плани; обґрунтування своїх намірів чи вчинків; розмірковування про факти чи події з наведенням прикладів, аргументів, висновків; висловлювання позиції стосовно певної проблеми. Для розвитку вмінь аудіювання необхідним є розуміння мети й тематики тексту; логіки викладу інформації або аргументації (послідовність фактів, подій); взаємозалежності між фактами, причинами, подіями; визначення ставлення мовця до предмета обговорення; прогнозування розвитку подій; можливість висловити своє судження, думку про почуте.

Викладачеві іноземної мови під час відбору змісту навчання необхідно зважати на той факт, що в мережі Інтернет є як професійно створені подкасти, так і аматорські аудіоблоги, які значно поступаються в якості пропонованого контенту. Найбільш ефективним способом знайти необхідний подкаст є звернення до директорії подкастів, де можна обрати потрібну категорію та переглянути список подкастів, доступних до завантаження. Для тих, хто вивчає англійську мову, можна скориста-

тися директорією подкастів, яка розміщена за адресою www.podomatic.com та www.bbc.co.uk.

Сервіс подкастів надає можливість студентам як прослуховувати й переглядати розміщені в Інтернеті подкасти, так і записувати й розміщувати на одному із серверів власні подкасти на будь-які теми. Найбільш відомим сервером подкастів є YouTube, де кожен зареєстрований користувач може розміщувати свій відеоподкаст, переглядати інші, а також брати участь в обговоренні й коментуванні подкастів у мікроблогах. Сервіс подкастів надає можливість створення особистої зони користувача, необхідної для організації мережевого обговорення подкасту, і робить подкаст доступним для перегляду всім зареєстрованим користувачам сервісу.

Також можна рекомендувати величезну кількість подкастів для вивчення англійської мови, що озвучуються носієм мови або викладачем із багаторічним стажем роботи. Найефективнішими серед них, на наш погляд, є BBC Learning English Podcast та Audio English Podcast. Перевага подкастів BBC Learning English Podcast полягає в тому, що їхня тривалість становить усього 6 хвилин, вони легко сприймаються на слух (виразна мова, середній темп). Варто звернути увагу, що в аудіозаписах використовується досить складна лексика, тому до кожного подкасту додається транскрипт. У разі, якщо виникає складність сприйняття подкасту на слух, текст може бути доступним до перегляду. Сервіс подкастів Audio English Podcast може бути корисним як для студентів, що мають початковий рівень (English for Beginners), так і для тих, хто її вдосконалює (розділ Practical English). Також є можливість обрання цікавої для студента теми (Travel English, Telephone English, Banking English, Accounting English).

Власний досвід використання подкастів у викладанні англійської мови студентам закладу вищої освіти дає змогу стверджувати, що під час застосування цієї технології у навчальному процесі треба дотримуватися низки умов. По-перше, відеоматеріал, що використовується викладачем, повинен відповідати рівню знань студентів, бути узгодженим із навчальною темою та матеріалом, що вивчається. По-друге, необхідно чітко виділяти головне, істотне; відчувати міру у використанні наочності, демонструвати її поступово й тільки у відповідний момент заняття. По-третє, перегляд відеоподкастів повинен бути організований так, щоб усі студенти мали можливість добре бачити/чути матеріал, що демонструється.

I, нарешті, пояснення, що даються під час демонстрації відеоматеріалу, потрібно детально продумати й проробити.

Загалом, технологія роботи з подкастом збігається з технологією роботи з аудіотекстом і визначає чітку послідовність дій викладача та студентів відповідно до триступеневої моделі навчання аудіювання: попередній інструктаж і попереднє завдання; процес сприйняття та осмислення інформації подкаста; завдання, що контролюють розуміння почутого тексту [7, с. 56].

Під час відбору подкаста та розроблення завдань до нього викладачеві доцільно дотримуватися певних принципів і вимог роботи з аудіотекстом, а саме: автентичності, відповідності мовного змісту подкаста рівню мовної підготовки й інтересам студентів, принципів актуальності та новизни, якості звукового й художнього оформлення. Перед початком роботи з подкастом викладачу обов'язково потрібно визначити цільову групу, рівень знання мови, стиль прослуховування, необхідність редагування матеріалу, вправи, спрямовані на певний вид діяльності, зв'язок з основним навчальним матеріалом. Подкасти повинні бути недовгими (не більше 3–5 хвилин) і відповідати тематиці заняття. Вправи, що можуть бути використані у процесі роботи з підкастом, умовно можна поділити на три групи: вправи, що виконуються студентами перед прослуховуванням або переглядом; вправи під час прослуховування або перегляду; вправи після прослуховування або перегляду.

Розглянемо можливі завдання для кожної групи вправ. Перед прослуховуванням або переглядом презентуються ключові слова, про значення яких можна здогадатися, або потрібно пояснити їхнє значення; можна висловити припущення, з якою темою буде пов'язаний текст. Зокрема, Т. Сапух як ефективну вправу у процесі по-передньої роботи з подкастом пропонує складання асоціограм із ключовим словом або визначенням ключового слова з теми, що сприяє повторенню й узагальненню студентами словникового запасу за певною тематикою [2, с. 151]. Під час прослуховування студентам можуть бути запропоновані вправи, в яких потрібно, наприклад, виділити з поданих слів ті, що використовувалися в тексті; доповнити таблицю; обрати або розподілити за змістом ілюстрації; заповнити пропуски в тексті. Після прослуховування тексту студентам пропонується відповісти на питання, сформулювати назви частин тексту чи визначити відповідність висловлювань змісту тексту. На цьому етапі доцільним є використання творчих завдань, таких як продовжити історію, скласти письмовий рецензійний зошит тощо.

тання до тексту, порівняти їх із питаннями партнера та розіграти інтерв'ю, придумати та розповісти подібну історію та інше.

Наведемо приблизний алгоритм роботи з подкастами, що спрямовані на розвиток говоріння й аудіювання. На початку роботи з подкастами викладач повинен пояснити студентам мету та завдання проекту, ознайомити їх із правилами роботи з платформою сервісу подкастів, де буде здійснюватися їх розміщення та мережева взаємодія студентів і викладача. Викладачу потрібно пояснити студентам, у чому буде полягати їхня навчальна діяльність, визначити алгоритм роботи з підкастом, установити критерії оцінювання участі студентів у цьому виді навчальної діяльності. Завершує цей етап створення викладачем для студентів сторінки подкастів за певною тематикою. Для цього може бути використаний соціальний сервіс www.podomatic.com, де викладач створює окрему сторінку для своєї навчальної групи, надає інформацію про засновника проекту, описує його завдання. На основному етапі процесу відбувається вибір теми та створення студентами тексту подкаста. Студентам пропонується підготувати текст виступу (подкаста), де кожен з учасників може презентувати себе. Викладач здійснює моніторинг самостійної діяльності студентів, допомагаючи їм у підготовці граматично та лексично грамотного тексту виступу, що потім буде записаний і розміщений на сервісі подкастів для подальшого обговорення. Далі відбувається запис подкаста кожним студентом із використанням мережевого програмного забезпечення. Створені та розміщені на сервісі подкасти прослуховуються (переглядаються) викладачем і студентами в позанавчальний час. Усім студентам пропонується взяти участь у мережевому обговоренні подкаста, тобто розміщенні у мікроблоzi короткого відгуку та коментаря стосовно змісту й/чи структури подкаста. Потім викладач організовує загальну дискусію та аналіз подкастів, що вподобали студенти. На заключному етапі відбувається самооцінювання виконаної роботи, де студенти повинні визначити, наскільки їм вдалося розкрити суть проблеми, що обговорювалася, обміркувати труднощі, які виникли у процесі реалізації проекту, висунути пропозиції щодо покращення подальшої роботи. Наприкінці роботи викладач оцінює діяльність студентів відповідно до раніше обговорених критеріїв.

Запропонований алгоритм дій студентів і викладача передбачає, що досить великий обсяг навчальної діяльності здійснюється студентами самостійно. Це дає змогу стверджувати, що поряд із формуванням у

студентів іншомовної комунікативної компетенції ця методика спрямована також на розвиток їхніх умінь самостійної навчальної діяльності, навчання мови за індивідуальною траєкторією.

Висновки з проведеного дослідження. Використання подкастів у навчальному процесі університету, безумовно, демонструє мобільність сучасної системи освіти загалом, її адаптивний характер, можливість своєчасного пристосування до інноваційних технологій. Отже, поряд з іншими ресурсами подкаст як медіаносій є важливим технічним засобом навчання іноземної мови, тому що дає змогу вирішувати комплексні завдання іншомовної освіти, сприяє розвитку всіх компонентів іншомовної комунікативної компетенції студентів. Навчальні подкасти дають додаткову мовну практику, підвищують навички аудіювання, розширяють межі навчального середовища, адже студенти можуть навчатися як у навчальний, так і позанавчальний час. Використання інформаційних технологій дає змогу багаторазово підвищити ефективність навчання, стимулювати студентів до подальшого самостійного вивчення іноземної мови, але для цього необхідно не тільки пропонувати його студентам як допоміжний

матеріал, але й інтегрувати цей соціальний сервіс у процес навчання.

ЛІТЕРАТУРА:

- Грицик Н.В. Технологія подкастинг у викладанні іноземної мови (за професійним спрямуванням). Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: «Педагогічні науки». 2015. Вип. 124. С. 24–26.
- Сапух Т.В. Развитие иноязычной коммуникативной компетенции бакалавров посредством подкастов. АНИ: педагогика и психология. 2016. № 3 (16). С. 150–154.
- Соломатина А.Г. Методика развития умений говорения и аудирования учащихся посредством учебных подкастов: английский язык, базовый уровень: дисс. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02. Тамбов, 2011. 158 с.
- Сысоев П.В., Евстигнеев М.Н. Методика обучения иностранному языку с использованием новых информационно-коммуникационных интернет-технологий: учеб.-метод. пособие для учителей, аспирантов и студентов. Москва: «Глосса-Пресс», 2010. 182 с.
- Heilesen S.B. What is the academic efficacy of podcasting? Computers & Education. 2010. Vol. 55. P. 1063–1068.
- Oxford English Dictionary. URL: <http://www.oed.com>.
- Stanley G. Podcasting for ELT. Barcelona: British Council, 2005. 100 p.